

Criminaliteit aan scholen

uitkomsten van een onderzoek
in het basis- en voortgezet
onderwijs in 53 gemeenten

Amsterdam, augustus 1990
Bureau Criminaliteitspreventie
H. Bruinink
P. van Soomeren

2 Opzet van het onderzoek

2.1 Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek kan als volgt worden omschreven: het verkrijgen van inzicht in de omvang, aard en schade van de criminaliteitsproblemen waar scholen mee te kampen hebben.

Daarbij wordt uitgegaan van de volgende (rand)voorwaarden.

- De criminaliteitscijfers moeten recent zijn, liefst cijfers over 1989, maar het mogen, indien cijfers over 1989 ontbreken of onvolledig zijn, ook cijfers over 1988 zijn.
- Met criminaliteit wordt bedoeld: vernieling, inbraak en bekladding. Brandstichting wordt niet meegenomen, aangezien recente cijfers over brandstichting aan scholen bekend zijn¹.
- Het onderzoek beperkt zich om praktische redenen (zie bijlage 3) tot scholen voor het basis- en voortgezet onderwijs. Er zijn wel uitspraken mogelijk naar soort onderwijs (openbaar versus bijzonder onderwijs).
- Het moet verder mogelijk zijn om uitspraken te doen omtrent omvang, aard en schade van criminaliteit aan scholen naar landsdeel, urbanisatiegraad en gebouw-onderdeel².

Bij het onderzoek was de beperkte onderzoeksperiode (3 maanden) en het beperkte budget (20 onderzoeksdagen) een vaststaand gegeven. De uitkomsten van het onderzoek moesten immers opgenomen worden in, en sturing geven aan, de SBR-beveiligingshandleiding over scholen.

2.2 De materiaalverzameling

Gekozen is voor een schriftelijke enquête onder sleutelpersonen die een overzicht hebben over een hele gemeente³. Als sleutelpersonen is de voorkeur uitgegaan naar de Coördinatoren Bestuurlijke Preventie. Voordeel is dat deze groep coördinatoren redelijk verspreid over Nederland zit en ongeveer verstedelijkt Nederland afdekt. Nadeel is dat, met name voor het basisonderwijs, een enigszins scheef beeld kan ontstaan omdat de meer landelijke urbanisatiegraad niet door de coördinatoren wordt afgedekt. Dat deze scheefheid van grote invloed zal zijn op de resul-

1 Zie Van Hoek, Brandstichting in Nederland, Deel 4 in de reeks Verkenningen, Bureau Criminaliteitspreventie, Amsterdam, december 1989. Bovendien blijkt brandstichting, ondanks een enorme schadepost (zie paragraaf) relatief weinig voor te komen. De kans dat een betrouwbaar cijfer voor brandstichting uit het onderzoek naar voren zou kunnen komen, werd derhalve te klein geacht.

2 We waren ons er daarbij overigens van bewust dat deze uitspraken enigszins met een representativiteitsprobleem zouden kunnen blijven kampen ten gevolge van de gevolgde materiaalverzamelingsmethode (zie 2.2). Gezien de zeer strikte randvoorwaarden (tijd/geld) die bij dit onderzoek speelden (zie inleiding) werd dit bezwaar noodgedwongen voor lief genomen.

3 Deze keuze werd overigens pas gemaakt nadat in een inventarisatie de haalbaarheid van een aantal verschillende materiaalverzamelingsmethoden was gecheckt. Dat betrof onder andere: het direct enquêteren van scholen, inschakeling politie (VM), gegevens van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschap, gegevens van VNG/Verzekeraars. Bij het verkennen van al deze wegen leken er soms (Onderwijs en Wetenschap, Verzekeraars) zeer boeiende resultaten onder handbereik, maar bij nadere verkenning bleken er toch steeds onoverkomelijke onderzoeksmethodologische of pragmatische kinken in de kabel te komen.

taten, valt op voorhand niet te verwachten. Hooguit kunnen de cijfers voor het basisonderwijs iets aan de hoge kant zijn.

Indien de Coördinator Bestuurlijke Preventie niet zelf over de gevraagde gegevens beschikte, kon hij/zij binnen de gemeente (met name bij de afdeling Onderwijs) zelf naspeuringen doen, of de enquête doorgeven aan de desbetreffende persoon of instelling.

Een nadeel van deze materiaalverzamelingsmethode is dat via intermediairen (de CBP) geaggregeerde gegevens verzameld werden (dus gegevens voor de hele gemeente). Hierdoor is het niet mogelijk om de criminaliteitsgegevens op het niveau van de individuele school te koppelen aan de achtergrondgegevens voor de desbetreffende school⁴.

Idealiter zouden we immers bijvoorbeeld de glasschade bij school X direct willen relateren aan het aantal m² glas dat die school bezit, of de waarde van de gestolen buit willen relateren aan de waarde van de 'steelbare goederen', etc, etc. Al dit soort wegingsmethoden zijn helaas onmogelijk. Daar staat tegenover dat snel en relatief eenvoudig gegevens van meer dan 1.600 scholen in 53 gemeenten verzameld konden worden.

Medio januari 1990 is naar de in totaal 88 Coördinatoren Bestuurlijke Preventie die Nederland toen rijk was (in even zoveel gemeenten) een schriftelijke enquête gestuurd (zie bijlage 1). Medio februari 1990 zijn de gemeenten die tot dan toe nog niet gereageerd hadden, middels een schriftelijke reminder nogmaals benaderd. In de maand maart is er tenslotte nog eens extra telefonisch contact geweest.

Alles bij elkaar heeft de materiaalverzameling toch (veel) meer tijd gevergd dan aanvankelijk gedacht werd. Duidelijk is in ieder geval wel dat er slechts weinig gemeenten in Nederland bestaan die binnen enkele weken een overzicht van de criminaliteitsaantallen en -schaden kunnen aanleveren.

2.3 De respons

Onze inspanningen hebben uiteindelijk het volgende opgeleverd.

Van de 88 gemeenten hebben 66 gemeenten gereageerd (75%).

Van deze 66 gemeenten bleken 13 gemeenten niet in staat om de gevraagde informatie op korte termijn te leveren⁵.

In totaal zijn de resultaten dus gebaseerd op de gegevens van 53 gemeenten⁶.

De 53 gemeenten hebben gegevens aangeleverd over 1.671 scholen in het basis- en voortgezet onderwijs. Op een totaal aantal scholen met basis- en voortgezet onderwijs in Nederland van 11.414 is de dekking zo'n 15%. Echter, het dekkingspercentage verschilt wel per type/soort onderwijs, zoals tabel 2.1 laat zien.

4 Zoals de grootte van de school (aantal leerlingen, aantal schoolgebouwen waaruit de school bestaat, eventuele dependance(s)).

5 Redenen hiervoor: ontbreken van een registratiesysteem, personele onderbezetting en het simpelweg ontbreken van beschikbare tijd.

6 Voor een overzicht: zie bijlage 2.

Tabel 2.1: Dekkingspercentage per type/soort onderwijs

Type/soort onderwijs	Aantal scholen		Dekkingspercentage
	Nederland*	Enquête	
Openbaar basis	2.964	614	21
Openbaar voortgezet	391	109	28
Bijzonder basis	5.509	882	16
Bijzonder voortgezet	2.550	66	3
Totaal	11.414	1.671	15

*Bron: Gegevens Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen (uitdraai scholenbestand basis- en voortgezet onderwijs).

Het dekkingspercentage ligt bij scholen met openbaar onderwijs duidelijk hoger dan bij scholen met bijzonder onderwijs. De enquête heeft voor wat betreft scholen met bijzonder voortgezet onderwijs weinig informatie opgeleverd: het dekkingspercentage is slechts 3 %⁷.

Reden voor het verschil tussen openbaar en bijzonder onderwijs is gelegen in het feit dat de financiële afhandeling van schade aan scholen met bijzonder onderwijs niet via de gemeente (afdeling Onderwijs) loopt. Dat toch informatie over scholen met dat soort onderwijs is binnengekomen, is te danken aan schade-registratiesystemen die in bepaalde gemeenten bestaan en de politiegegevens. Scholen met bijzonder onderwijs zijn 'verplicht' in geval van schade deze aan te melden bij de gemeentelijke politie (in verband met Londo-vergoeding).

Naast het bestaan van registratiesystemen en de politiegegevens hebben een aantal Coördinatoren Bestuurlijke Preventie het initiatief genomen om een soort mini-enquête te houden onder scholen met bijzonder onderwijs in hun gemeente.

2.4 Enkele kanttekeningen

Alvorens op de resultaten van het onderzoek in te gaan, zijn met betrekking tot de interpretatie van de gegevens enkele kanttekeningen op zijn plaats. Wie het overzicht van respons-gemeenten (zie bijlage 2) nader beschouwt, zal tot de ontdekking komen dat drie van de vier grootste steden in Nederland ontbreken: Amsterdam, Rotterdam en Den Haag.

Dat het ontbreken van deze steden van invloed kan zijn op de uiteindelijke schadegegevens, is niet ondenkbaar. Immers, uit diverse onderzoeken blijkt dat met name vandalisme (in z'n algemeen) toeneemt naarmate de urbanisatiegraad toeneemt. Het is niet waarschijnlijk dat scholen in dit opzicht zullen afwijken. Er moet derhalve zeker bij de uitkomsten van omvang en schade naar urbanisatiegraad (zie paragraaf 6.2), die een toch wel afwijkend beeld laten zien ten opzichte van de hierboven

⁷ In samenwerking met het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen is nog getracht meer informatie over het bijzonder voortgezet onderwijs te verkrijgen. Echter, de gegevens van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen betroffen enkel door het Ministerie gehonoreerde aanvragen van bijzonder onderwijs (dus geen uitsplitsing naar bijzonder voortgezet onderwijs) voor wat betreft schade aan schoolgebouwen door vandalisme/inbraak (tezamen!). Schades ten gevolge van bekladding en schades aan de inventaris konden door het Ministerie niet (op korte termijn) worden achterhaald. Over het geheel genomen heeft deze ingang derhalve niet de gehoopte (extra) informatie opgeleverd.

6.2), die een toch wel afwijkend beeld laten zien ten opzichte van de hierboven genoemde algemene tendens, rekening gehouden worden met het ontbreken van gegevens uit de drie grootste gemeenten.

Een tweede kanttekening betreft de mate waarin de 53 gemeenten informatie hebben aangeleverd. Bijna geen enkel gemeente bleek in staat om per type/soort onderwijs de vragen volledig te beantwoorden. Zo weet bijvoorbeeld de ene gemeente wel het aantal gevallen van vernieling en de daarbij horende schade aan te geven, maar tast dezelfde gemeente voor wat betreft de plaats van de schade (schade specifiek) in het duister. Een volgende gemeente kan het vernielingsplaatje wel volledig invullen, maar heeft vervolgens geen zicht op inbraakcijfers. Gevolg van dit alles is dat de resultaten per onderzoeksvraag steeds gebaseerd zijn op een wisselend aantal scholen. Het totaal aantal scholen van 1.671, en daarmee het dekkingspercentage van 15 %, wordt zodoende nergens gehaald (vergelijk de tabellen in bijlage 4 tot en met 6).

Tenslotte zij nogmaals vermeld dat de cijfers voor het bijzonder voortgezet onderwijs niet representatief zijn voor heel Nederland, maar meer een indicatie geven.

3 Omvang en schade per delict

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal worden ingegaan op de totale omvang en totale schade per delict in het basis- en voortgezet onderwijs.

In paragraaf 3.2 wordt stilgestaan bij het aantal gevallen van vernieling, inbraak en bekladding.

In paragraaf 3.3 wordt voor de drie genoemde delicten de jaarlijkse schadepost berekend. Tevens wordt in deze paragraaf aangegeven hoe de totaalschade van de delicten vernieling en inbraak is opgebouwd.

In paragraaf 3.4 komt de gemiddelde schade per delict aan de orde, en het hoofdstuk wordt in paragraaf 3.5 afgesloten met de belangrijkste conclusies.

3.2 Aantal gevallen van vernieling, inbraak en bekladding

In de enquête is gevraagd naar het aantal vernielingen, inbraken en bekladdingen in 1988 of 1989 aan scholen in het basis- en voortgezet onderwijs. in bijlage 4, tabel 1 tot en met 3 staan de resultaten weergegeven zoals die uit de enquête naar voren zijn gekomen. Vertalen wij deze resultaten naar een totaal cijfer dat betrekking heeft op alle scholen in het basis- en voortgezet onderwijs⁸, dan ontstaat het volgende beeld.

Tabel 3.1: Jaarlijks aantal gevallen van vernieling, inbraak en bekladding van scholen in het basis- en voortgezet onderwijs

Vernieling	53.290
Inbraak	3.430
Bekladding	9.081

Duidelijk is dat vernieling onbetwist koploper is, op grote afstand gevolgd door bekladding en inbraak. In totaal vinden dus jaarlijks bijna 66.000 gevallen van vernieling, inbraak en bekladding plaats, wat grofweg neerkomt op 150 vernielingen, 10 inbraken en 25 bekladdingen per dag.

3.3 Totale schade

Voor de delicten vernieling, inbraak en bekladding staat de gemiddelde schade (per type/soort onderwijs) weergegeven in bijlage 4, tabel 4 tot en met 6. De totale schade per delict kan berekend worden door eerst per type/soort onderwijs het gemiddelde schadebedrag te vermenigvuldigen met het aantal schadegevallen per delict voor het betreffende type/soort onderwijs en vervolgens de ontstane schadebedragen op te tellen. Tabel 3.2 geeft een overzicht.

⁸ De zogenaamde herwogen cijfers, berekend op basis van het gemiddelde aantal vernielingen, inbraken en bekladdingen per type/soort onderwijs maal het totaal aantal scholen van dit type/soort onderwijs in Nederland.

Tabel 3.2: Schade per delict voor alle scholen in het basis- en voortgezet onderwijs

Delict	Schade
Vernieling	f 20.673.213,-
waarvan:	
- rond het schoolgebouw	f 2.687.518,-
- aan het schoolgebouw	f 16.745.302,-
- in het schoolgebouw	f 1.240.393,-
Inbraak	f 5.126.693,-
waarvan:	
- braakschade	f 2.050.677,-
- diefstalschade	f 3.076.016,-
Bekladding	f 3.198.773,-
Totaal	f 28.998.679,-

In totaal zijn de drie delicten goed voor een schadebedrag van zo'n 29 miljoen gulden per jaar. Daarvan komt iets meer dan 20 miljoen gulden op rekening van vernieling, wat gezien het grote aantal (schade)gevallen (zie tabel 3.1) niet zo verwonderlijk is.

Inbraak, met het minste aantal (schade)gevallen, levert wel een groter schadebedrag op dan bekladding.

De tabel geeft ook nog inzicht in hoe de totaalschade van de delicten vernieling en inbraak is opgebouwd.

Allereerst vernieling. Ongeveer de helft van de respons-gemeenten is in staat gebleken om de schadecijfers van vernieling aan scholen nader te specificeren. In bijlage 7 staat per type/soort onderwijs weergegeven hoe het schadebedrag is verdeeld naar schade rond, aan en in gebouwen. Het blijkt voor alle scholen in het basis- en voortgezet onderwijs dat de schade door vernieling voor 81 % bestaat uit schade **aan** het schoolgebouw, voor 13 % uit schade **rond** het schoolgebouw en voor 6 % uit schade **in** het schoolgebouw zelf. Per type/soort onderwijs zijn er wel enkele verschillen aan te geven. Zo ligt de schade aan het schoolgebouw voor het openbaar voortgezet onderwijs lager dan gemiddeld (71 %) en voor het bijzonder voortgezet onderwijs beduidend hoger dan gemiddeld (95 %)⁹.

Voor wat betreft de schade rond het schoolgebouw wijkt het bijzonder voortgezet onderwijs in gunstige zin af met 4 %. De schade in het schoolgebouw zelf is relatief hoog voor het openbaar voortgezet onderwijs (17 %).

Slechts een gering aantal gemeenten heeft de schade veroorzaakt door **inbraak** nader kunnen specificeren. Uit de summiere gegevens blijkt, dat 40 % van de totale schade bestaat uit braakschade en 60 % bestaat uit diefstalschade oftewel de buit. Een nadere uitsplitsing naar type/soort onderwijs is (helaas) niet goed aan te geven.

⁹ Let wel: voor het bijzonder voortgezet onderwijs zijn de cijfers gebaseerd op een beperkt aantal scholen (met een gering schadebedrag).

3.4 Gemiddelde schade

Op grond van het totaal aantal gevallen van vernieling, inbraak en bekladding en de totale schade per delict valt de gemiddelde schade per afzonderlijk delict te berekenen. Tabel 3.3 geeft een overzicht.

Tabel 3: Gemiddelde schade per delict

Delict	Gemiddelde schade in guldens
Vernieling	f 388,-
Inbraak	f 1.495,-
Bekladding	f 352,-

Uit de tabel blijkt, dat de gemiddelde schade veroorzaakt door inbraak duidelijk hoger ligt dan de gemiddelde schade voor vernieling en bekladding. Op zich is dat niet zo verwonderlijk, aangezien inbraak uit twee componenten bestaat: braak en diefstal. En, zoals uit de vorige paragraaf blijkt, is het vooral de laatst genoemde component die met 60% van het totale schadebedrag goed is voor het grootste gedeelte van de schade. Wanneer de diefstalschade echter niet wordt meegenomen, dan zou de gemiddelde (in)braakschade uitkomen op zo'n f 600,=. Ook dit bedrag is nog flink hoger dan de gemiddelde schadebedragen voor vernieling en bekladding.

3.5 Conclusie

De totale schade veroorzaakt door vernieling, inbraak en bekladding aan scholen in het basis- en voortgezet onderwijs bedraagt jaarlijks zo'n 29 miljoen gulden. Vernieling komt met ruim 20 miljoen op de eerste plaats, op ruime afstand gevolgd door inbraak (5 miljoen) en bekladding (3 miljoen).

Inbraak scoort met een gemiddelde schade van f 1.495,= het hoogst. Voor vernieling en bekladding liggen de gemiddelde schadebedragen op f 388,=, respectievelijk f 352,=. De schade ontstaan door vernieling bestaat voor 81% uit schade aan het schoolgebouw, voor 13% uit schade rond het schoolgebouw en voor 6% uit schade in het schoolgebouw zelf.

De schade veroorzaakt door inbraak bestaat voor 60% uit diefstalschade en voor 40% uit braakschade.

4 Omvang en schade per gebouwonderdeel

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de omvang en schade per (school)gebouwonderdeel. In paragraaf 4.2 komt het aantal schadegevallen per onderscheiden gebouwonderdeel aan de orde. Hieruit valt op te maken hoe groot het risico is dat een gebouwonderdeel ten prooi valt aan criminaliteit.

Paragraaf 4.3 behandelt de schade per gebouwonderdeel. Eerst wordt de gemiddelde schade per gebouwonderdeel aangegeven en daarna wordt bekeken hoe de totale schade aan het schoolgebouw is opgebouwd.

In paragraaf 4.4 staat het geheel nog eens kort samengevat.

4.2 Aantal schadegevallen per gebouwonderdeel

Er is aan de 53 gemeenten gevraagd welke gebouwonderdelen van scholen de meeste last ondervinden van criminaliteit, zowel in aantal als in schade. In deze paragraaf komt het aantal schadegevallen per gebouwonderdeel aan de orde. Om niet in details te verzanden zijn als gebouwonderdeel onderscheiden: glas, dak en overig.

Niet alle gemeenten zijn in staat geweest om het totaal aantal gevallen van criminaliteit naar aantallen glasschade, dakschade en overige schade onder te verdelen: ongeveer de helft kon hieromtrent geen uitsluitsel geven.

In de volgende tabel is per type/soort onderwijs aangegeven hoe het aantal schadegevallen zich verhoudt per gebouwonderdeel. Tevens staat aangegeven op hoeveel scholen de aantallen betrekking hebben.

Tabel 4.1: Aantal schadegevallen per gebouwonderdeel voor de vier onderscheiden onderwijs-categorieën

Gebouwonderdeel	Aantal schadegevallen per type/soort onderwijs									
	Openbaar basis (259)*		Openbaar voortgezet (15)		Bijzonder basis (315)		Bijzonder voortgezet (47)		Totaal (636)	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Glas	1.031	64	70	70	1.258	65	69	53	2.428	65
Dak	153	10	2	2	159	8	0	0	314	8
Overig	415	26	28	28	516	27	40	47	999	27

* = Aantal scholen waarop gegevens betrekking hebben.

Uit de tabel blijkt, dat van de gebouwonderdelen glas duidelijk het hoogste risico kent om vernield te worden. Liefst 65% van het aantal schadegevallen komt op rekening van vernield glaswerk.

Schadegevallen aan het dak komen met 8% relatief weinig voor.

Per type/soort onderwijs zijn er wel verschillen aanwezig, maar hierbij is een kanttekening op z'n plaats. Voor wat de scholen in het openbaar basis- en bijzonder basisonderwijs betreft, zijn er nauwelijks verschillen aan te geven, ook niet ten

opzichte van het totaal. Echter, voor de scholen in het openbaar voortgezet- en bijzonder voortgezet onderwijs ligt de verhouding tussen het aantal glas, dak en overige schades duidelijk anders. In beide gevallen ligt het aantal dakschades met 2% respectievelijk 0% van het totaal aantal schadegevallen beduidend lager dan het totaal aandeel dakschades van 8%. Hierbij dient dan wel opgemerkt te worden, dat deze lage percentages gebaseerd zijn op slechts enkele scholen, zodat de betrouwbaarheid niet erg hoog genoemd mag worden. Wel geeft het een indicatie, dat de scholen met openbaar voortgezet- en bijzonder voortgezet onderwijs minder risico lopen om getroffen te worden door schade aan het dak¹⁰. Uit tabel 4.1 kan tevens worden afgeleid dat, gezien het aantal glasschades dat de scholen hebben opgegeven, elke school gemiddeld vier maal per jaar te maken heeft of krijgt met vernielingen van ruiten.

4.3 Schade per gebouwonderdeel

Wanneer de gemeenten in beschouwing worden genomen, die het totale schadebedrag uitgesplitst hebben naar glasschade, dakschade en overige schade en die vervolgens ook nog blijken te beschikken over het daarbij behorend aantal schadegevallen, dan kan de gemiddelde schade per gebouwonderdeel berekend worden. Tabel 4.2 geeft een overzicht.

Tabel 4.2 Gemiddelde schade per gebouwonderdeel

Gebouwonderdeel	Aantal schadegevallen	schade (in guldens)	Gemiddelde schade (in guldens)
Glas	2.214	710.698,-	321,-
Dak	175	156.594,-	893,-
Overig	639	337.279,-	528,-

De gemiddelde schade ligt het hoogst voor vernieling aan het dak¹¹, op enige afstand gevolgd door overige schade. Het aantal vernielingen aan glas komt met een gemiddelde schade van f 321,- op de laatste plaats.

Tenslotte is het interessant om te kijken hoe de glas-, dak- en overige schade zich verhoudt tot de totale schade. Om deze verhouding te kunnen aangeven, is gekeken naar de gemeenten (uit de steekproef), die zowel bij glas, dak als overig een schadebedrag hebben opgegeven. In tabel 4.3 staan de verschillende schadebedragen gepresenteerd.

¹⁰ Waarschijnlijk speelt de gebouwworm hierbij een rol. Scholen met voortgezet onderwijs bestaan vaker uit twee of meer verdiepingen dan scholen met basisonderwijs. Vernielingen aan het dak zijn dan wat moeilijker te plegen.

¹¹ In hoeverre de opgegeven dakschade geheel veroorzaakt wordt door vandalisme valt moeilijk te bepalen. Een vernield stuk daklat bijvoorbeeld kan aanleiding zijn om de toch al verouderde daklat in zijn geheel te vervangen. De herstellkosten (= opgegeven schade) staan dan niet in verhouding tot de werkelijk veroorzaakte schade.

Tabel 4.3 Verhouding glas-, dak- en overige schade

Gebouwonderdeel	Schade	
	Abs. (in guldens)	%
Glas	1.174.043,-	59
Dak	267.459,-	13
Overig	565.406,-	28
Totaal	2.006.908,-	100

De tabel laat zien dat, glasschade, ondanks een relatief lage gemiddelde schade, goed is voor 59% van de totale schade. De overige schade vormt 28% van de totale schade en de dakschade sluit de rij met een aandeel van 13%.

4.4 Conclusie

Van de drie onderscheiden (school)gebouwonderdelen, te weten glas, dak en overig, blijkt glas het grootste risico te lopen om vernield te worden: 65% van alle schadegevallen is schade aan het glas. De percentages voor dak en overig liggen op respectievelijk 8% en 27%.

Glasschade is met een gemiddelde schade van f 321,- goed voor 59% van de totale schade. De dakschade vormt met een gemiddelde schade van f 893,- zo'n 13% van de totale schade, terwijl de gemiddelde overige schade van f 528,- de resterende 28% van de totale schade uitmaakt.

5 Omvang en schade per type/soort onderwijs

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt aangegeven hoe de criminaliteitscijfers liggen voor het openbaar basis, openbaar voortgezet, bijzonder basis en bijzonder voortgezet onderwijs afzonderlijk.

Paragraaf 5.2 gaat in op het gemiddeld aantal schadegevallen per school voor de vier onderscheiden onderwijscategorieën. Paragraaf 5.3 laat aan de hand van de gemiddelde schadecijfers per delict zien, dat de ernst of omvang van het delict niet voor elk type/soort onderwijs gelijk is.

Paragraaf 5.4 schetst de totale schade (per delict) die de scholen in de vier onderwijscategorieën elk jaarlijks oplopen.

In paragraaf 5.5 staan wederom de belangrijkste conclusies weergegeven.

5.2 Gemiddeld aantal schadegevallen per school

In bijlage 4, tabel 1 tot en met 3 is op basis van de gegevens uit het onderzoek het gemiddeld aantal schadegevallen per delict berekend voor de scholen in de vier categorieën onderwijs. In tabel 5.1 staan deze gemiddelden tezamen nog eens op een rijtje.

Tabel 5.1: Gemiddeld aantal schadegevallen per school per delict naar type/soort onderwijs

Type/soort onderwijs	gemiddeld aantal schadegevallen per school		
	vernieling	inbraak	bekladding
Openbaar basis	6,15	0,48	0,98
Openbaar voortgezet	5,08	0,16	1,53
Bijzonder basis	4,93	0,20	0,67
Bijzonder voortgezet	2,32	0,30	0,74
Totaal (gewogen gemiddelde)	4,67	0,30	0,80

Over het algemeen hebben scholen met openbaar onderwijs meer last van criminaliteit dan scholen met bijzonder onderwijs. Alleen inbraak in scholen met openbaar voortgezet onderwijs scoort verhoudingsgewijs laag. Globaal kan men stellen dat het aantal schadegevallen per delict bij openbare scholen ongeveer anderhalf à twee keer zo hoog ligt als het aantal schadegevallen bij niet openbare scholen¹². Binnen het openbaar onderwijs blijkt het aantal vernielingen aan, en inbraken in, scholen met basisonderwijs hoger te liggen dan bij scholen met voortgezet onderwijs. Bekladdingen komen meer voor op scholen met voortgezet onderwijs dan op scholen met basisonderwijs.

¹² In hoeverre de grootte van de scholen hier een rol speelt kan op basis van de beschikbare gegevens niet worden achterhaald.

Binnen het bijzonder onderwijs liggen de verhoudingen iets anders. Vernielingen komen hier ook meer voor in het basisonderwijs, maar naast bekladding kennen scholen met voortgezet onderwijs meer inbraken dan scholen met basisonderwijs.

5.3 Gemiddelde schade per delict

In bijlage 4, tabel 4 tot en met 6, staat de gemiddelde schade per delict voor scholen in het openbaar basis, openbaar voortgezet, bijzonder basis en bijzonder voortgezet onderwijs weergegeven. Alhoewel men zou verwachten dat de gemiddelde schade per delict voor de vier onderscheiden onderwijscategorieën ongeveer gelijk ligt, is dat niet het geval.

Zo varieert de gemiddelde schade veroorzaakt door vernieling van f 308,- voor een school met bijzonder voortgezet onderwijs tot f 640,- voor een school met openbaar voortgezet onderwijs. Een vernieling aan een school met openbaar voortgezet onderwijs valt ruim twee keer zo duur uit dan een vernieling aan een school met bijzonder voortgezet onderwijs.

Aanzienlijke verschillen doen zich ook voor wat inbraak betreft. De gemiddelde inbraak-schade varieert van f 464,- voor een school met openbaar voortgezet onderwijs¹³ tot f 2.091,- voor een school met bijzonder basisonderwijs. Overigens ligt de gemiddelde inbraakschade voor scholen met bijzonder onderwijs in zijn geheel hoger dan voor scholen met openbaar onderwijs. Aangezien deze schadebedragen voor een groot deel bepaald worden door de diefstalschade of buit, zou men kunnen stellen dat bij scholen met bijzonder onderwijs meer te halen valt dan bij scholen met openbaar onderwijs.

De gemiddelde schade als gevolg van bekladding tenslotte varieert van f 290,- voor het bijzonder basisonderwijs tot f 408,- voor het openbaar basisonderwijs. Over het algemeen geldt hier, dat de bekladdingen minder 'ernstig' zijn bij scholen met bijzonder onderwijs dan bij scholen met openbaar onderwijs.

5.4 Totale schade per delict

Aan de hand van de gemiddelde schadebedragen uit de vorige paragraaf is het mogelijk om de totale jaarschade per delict aan te geven, uitgesplitst naar de vier categorieën scholen.

Tabel 5.2 geeft een overzicht.

¹³ Deze gemiddelde schade is gebaseerd op de schadegegevens van slechts vier scholen!

Tabel 5.2 Totale schade per delict per type/soort onderwijs (en op jaarbasis)

Type/soort onderwijs	Vernieling (in fl.)	Inbraak (in fl.)	Delict	Totaal (in fl.)
			Bekladding (in fl.)	
Openbaar basis	6.503.013	1.614.906	1.183.700	9.301.619
Openbaar voortgezet	1.271.199	29.216	231.175	1.531.590
Bijzonder basis	11.074.625	2.304.613	1.071.423	14.450.661
Bijzonder voortgezet	1.824.376	1.177.988	712.476	3.714.810

In totaal zijn de 2.964 scholen in Nederland met openbaar basisonderwijs goed voor een schade als gevolg van vernieling, inbraak en bekladding van zo'n 9,3 miljoen gulden. Voor de 391 scholen met openbaar voortgezet onderwijs is de jaarlijkse schade circa 1,5 miljoen gulden. De 5.509 scholen met bijzonder basisonderwijs zien het jaarlijks schadebedrag in totaal oplopen tot ruim 14,5 miljoen gulden en de 2.550 scholen met bijzonder voortgezet onderwijs hebben een jaarlijkse schade van ongeveer 3,7 miljoen gulden. Gemiddeld komt dat per school in het betreffende type/soort onderwijs neer op respectievelijk f 3.138,-, f 3.917,-, f 2.623,- en f 1.457,- per jaar. De schade aan scholen met openbaar onderwijs ligt dus duidelijk hoger dan de schade aan scholen met bijzonder onderwijs.

5.5 Conclusie

Over het algemeen hebben scholen met openbaar onderwijs meer last van criminaliteit dan scholen met bijzonder onderwijs: het aantal schadegevallen (per onderscheiden delict) ligt er ongeveer anderhalf à twee keer zo hoog.

De gemiddelde schade per delict, die een indicator is van de ernst van het vergrijp, verschilt ook voor de vier onderscheiden categoriën scholen. Zo valt bijvoorbeeld een vernieling aan een school met openbaar onderwijs ruim twee keer zo duur uit dan een vernieling aan een school met bijzonder onderwijs en ligt de gemiddelde inbraakschade voor scholen met bijzonder onderwijs duidelijk hoger dan voor scholen met openbaar onderwijs. Bekladdingen zijn daarentegen weer minder ernstig bij scholen met bijzonder onderwijs dan bij scholen met openbaar onderwijs. De jaarlijkse schade veroorzaakt door de drie delicten komt voor alle scholen met openbaar basisonderwijs op zo'n 9,3 miljoen gulden, voor scholen met openbaar voortgezet onderwijs op circa 1,5 miljoen gulden, voor scholen met bijzonder basisonderwijs op ruim 14,5 miljoen en tenslotte voor scholen met bijzonder voortgezet onderwijs op ongeveer 3,7 miljoen gulden.

6 Risico's naar urbanisatiegraad en landsdeel

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal bekeken worden hoe de risico's liggen voor scholen om getroffen te worden door een vernieling, inbraak of bekladding. Dit kan worden afgeleid uit het gemiddeld aantal vernielingen, inbraken en bekladdingen per school.

In paragraaf 6.2 worden de risicoverschillen per urbanisatiegraad aangegeven. In paragraaf 6.3 komen de risicoverschillen per landsdeel aan bod.

Het hoofdstuk wordt concluderend afgesloten in paragraaf 6.4.

6.2 Risicoverschillen per urbanisatiegraad

In bijlage 5, de tabellen 1 tot en met 3, staat het gemiddeld aantal vernielingen, inbraken en bekladdingen per school naar urbanisatiegraad weergegeven, zoals die berekend zijn op basis van de aangeleverde informatie van de gemeenten. Tevens staat in bijlage 5 vermeld hoe de 53 responsgemeenten zijn verdeeld over de verschillende gradaties van verstedelijking.

Tabel 6.1 zet deze gemiddelde aantallen nog eens naast elkaar.

Tabel 6.1 Gemiddeld aantal vernielingen, inbraken en bekladdingen per school naar urbanisatiegraad.

Urbanisatiegraad	Vernieling	Inbraak	Bekladding
(Verstedelijkte) plattelandsgemeenten (A1 t/m A4 en B1 en B2)	3,67	0,32	0,46
Forensengemeenten (B3)	6,96	0,59	0,70
Plattelandsstadjes en kleine steden (C1 en C2)	7,45	0,28	1,73
(Middel-)grote steden (C3 t/m C5)	5,23	0,23	0,71

Uit de tabel blijkt dat scholen gelegen in plattelandsstadjes en kleine steden gemiddeld de meeste vernielingen kennen oftewel het grootste risico lopen om getroffen te worden door een vernieling. Scholen gelegen in forensengemeenten lopen iets minder risico op het gebied van vernieling, terwijl scholen gelegen in de (verstedelijkte) plattelandsgemeenten duidelijk het minste risico lopen.

Voor wat inbraak betreft liggen de verhoudingen geheel anders. Hier lopen scholen in forensengemeenten het grootste risico, op enige afstand gevolgd door scholen gelegen in de plattelandsstadjes en kleine steden. Opmerkelijk is dat de scholen in de (middel-)grote steden het kleinste risico lopen op inbraak. Dat de scholen gesitueerd in de (middel-) grote steden er niet alleen qua inbraak maar ook wat betreft vernieling en (in mindere mate) bekladding relatief gunstig uitspringen, komt waarschijnlijk doordat de gegevens van drie van de vier grote steden ontbreken.

Scholen in plattelandsstadjes en kleine steden lopen verreweg het grootste risico om getroffen te worden door een bekladding. Het minst risicogevoelig voor bekladding zijn scholen gelegen in de (verstedelijkte) plattelandsgemeenten.

6.3 Risicoverschillen per landsdeel

Binnen het onderzoek zijn de volgende vier landsdelen onderscheiden: Noord, Oost, Zuid en West. Welke provincies zich bevinden onder elk der genoemd landsdeel en hoeveel gemeenten er uiteindelijk tot de landsdelen behoren, staat beschreven in bijlage 6. Tevens staat in deze bijlage in de tabellen 1 tot en met 3 het gemiddeld aantal vernielingen, inbraken en bekladdingen per school naar landsdeel weergegeven. Net als in de vorige paragraaf staan de gemiddelden in tabel 6.2 nog eens op een rijtje.

Tabel 6.2 Gemiddeld aantal vernielingen, inbraken en bekladdingen per school naar landsdeel

Landsdeel	Vernieling	Inbraak	Bekladding
Noord	4,00	0,27	0,33
Oost	7,98	0,39	0,49
Zuid	3,66	0,18	0,98
West	7,10	0,50	1,20

Uit de tabel blijkt dat scholen gelegen in het westen des lands het hoogste risico lopen wat inbraak en bekladding betreft. Scholen gelegen in het oosten van het land lopen het hoogste risico qua vernieling.

Opmerkelijk is dat scholen gelegen in zuidelijk Nederland het laagste risico lopen om getroffen te worden door vernieling en inbraak. Echter, als we bedenken dat het hier voornamelijk om scholen gaat met bijzonder onderwijs, is het niet zo verwonderlijk: dat soort onderwijs loopt nu eenmaal minder risico (zie paragraaf 5.2).

Scholen gelegen in noordelijk Nederland lopen het laagste risico om beklad te worden.

6.4 Conclusie

Scholen gelegen in plattelandsstadjes en kleine steden (de C1 en C2 gemeenten) lopen het grootste risico om getroffen te worden door vernieling en bekladding. Scholen in forensengemeenten kennen het hoogste inbraakrisico. Scholen gelegen in het westen van het land lopen het grootste inbraak- en bekladdingsrisico en scholen in het oosten des lands lopen het grootste risico wat een vernieling betreft.

7 Samenvatting en conclusies

Begin 1990 is via de Coördinator Bestuurlijke Preventie aan 88 gemeenten een vragenformulier toegezonden om inzicht te verkrijgen in de omvang, aard en schade van de criminaliteitsproblemen waar scholen in het basis- en voortgezet onderwijs mee te kampen hebben. De uitkomsten van dit onderzoek dienden primair om opgenomen te worden in - en sturing aan te geven aan - de SBR-beveiligingsrapportage (Publicatienummer 215 Stichting Bouwresearch Rotterdam: Beveiliging van gebouwen deel 6: Scholen;

P. v. Soomeren en H. Stienstra, september 1990. De voorliggende rapportage is daarentegen uitgebreider en kan gezien worden als een wetenschappelijke onderzoeksverantwoording.

De resultaten van het onderzoek zijn gebaseerd op de gegevens van 53 (van de 88) gemeenten met gezamenlijk 1.671 scholen in het basis- en voortgezet onderwijs, waarbij is uitgegaan van recente criminaliteits(jaar)cijfers over 1989 of 1988. De criminaliteit is in het onderzoek beperkt tot vernieling, inbraak en bekladding. Hieronder staan de belangrijkste conclusies uit het onderzoek weergegeven. Meer gedetailleerde informatie is terug te vinden in de concluderende paragrafen aan het eind van elk hoofdstuk.

De jaarlijkse schade als gevolg van de drie delicten bedraagt voor de scholen in het basis- en voortgezet onderwijs 29 miljoen gulden, waarvan alleen al ruim 20 miljoen op rekening komt van vernieling. Inbraak is goed voor meer dan 5 miljoen en bekladding levert jaarlijks een schade op van zo'n 3 miljoen gulden. De schade veroorzaakt door vernieling bestaat voor 81 % uit schade aan het schoolgebouw, voor 13 % uit schade rond het schoolgebouw en voor 6 % uit schade in het schoolgebouw zelf. De schade als gevolg van inbraak bestaat voor 60 % uit diefstalschade en voor 40 % uit braakschade.

In 65 % van alle schadegevallen is er sprake van schade aan het glas, terwijl 8 % van de schadegevallen betrekking heeft op dakschade en 27 % op overige schade. De criminaliteit aan scholen verschilt per type/soort onderwijs. Scholen met openbaar onderwijs hebben meer last van criminaliteit dan scholen met bijzonder onderwijs: het aantal schadegevallen per onderscheiden delict ligt er ongeveer 1 1/2 keer zo hoog.

Ook blijken er duidelijke verschillen te bestaan naar urbanisatiegraad en landsdeel. Scholen gelegen in plattelandstadjes en kleine steden (de zogenaamde C1- en C2-gemeenten) hebben het meest last van vernieling en inbraak. Scholen in forensengemeenten kennen relatief de meeste inbraken. Scholen in het westen van het land lopen het grootste inbraak- en bekladdingsrisico, terwijl scholen gelegen in het oosten van het land het grootste risico lopen op een vernieling.

Op basis van de gegevens uit dit onderzoek kan een schatting gemaakt worden van de totale schade (per delict) voor **alle** scholen in Nederland, dus inclusief het hoger- en speciaal onderwijs.

Er van uitgaande dat het criminaliteitsplaatje voor de 1001 scholen voor het speciaal onderwijs en 113 scholen voor het hoger onderwijs¹⁴ niet noemenswaardig afwijkt van het in deze rapportage geschetste beeld, dan kan gesteld worden dat de

14 Bron: zakboekje onderwijsgegevens, november 1988.

schadecijfers met een factor 1,1 vermenigvuldigd kunnen worden¹⁵. De totale schade voor vernieling komt dan op zo'n 22,7 miljoen, voor inbraak op 5,6 miljoen en voor bekladding op 3,5 miljoen gulden per jaar. Voor de drie delicten tezamen komt de jaarlijkse schade derhalve op zo'n 31,8 miljoen gulden. Tellen we daar nog de schade als gevolg van brandstichting in/aan scholen bij op (17,8 miljoen¹⁶), dan beloopt de totale schade van criminaliteit aan alle scholen in Nederland globaal 50 miljoen gulden per jaar.

¹⁵ De vermenigvuldigingsfactor van 1,1 is verkregen door het totaal aantal scholen in Nederland (12.-528) te delen door het aantal scholen uit dit onderzoek (11.414).

¹⁶ Zie Van Hoek, Brandstichting in Nederland, Deel 4 in de reeks Verkenningen, Bureau Criminaliteitspreventie Amsterdam, december 1989.

Bijlage 1

ENQUÊTE CRIMINALITEIT ONDER SCHOLEN

Deze enquête is opgebouwd uit vier blokken met identieke vragen:

- Blok A bevat vragen over alle scholen in uw gemeente met *openbaar basisonderwijs*.
- Blok B bevat vragen over alle scholen in uw gemeente met *openbaar voortgezet onderwijs*.
- Blok C bevat vragen over alle scholen in uw gemeente met *bijzonder basisonderwijs*.
- Blok D bevat vragen over alle scholen in uw gemeente met *bijzonder voorgezet onderwijs*.

Wilt u alle blokken doorlopen? Indien een blok niet van toepassing is op uw gemeente (bijvoorbeeld uw gemeente bevat geen scholen met openbaar voortgezet onderwijs) dan dat aangeven in vraag 1 van het betreffende blok en doorgaan met het volgende blok.

NB:

Mocht u over gegevens beschikken die u niet rechtstreeks kunt onderbrengen in een of meer van de onderscheiden blokken (bijvoorbeeld alleen gegevens bekend over totaal openbaar onderwijs, dus niet uitgesplitst naar basis- of bijzonder onderwijs), wilt u dan toch een blok vragen invullen (bijvoorbeeld blok A) en er vervolgens boven zetten waarop de betreffende gegevens betrekking hebben.

- Wilt u deze enquête vóór 17 februari a.s. retourneren aan:
Bureau Criminaliteitspreventie
Antwoordnummer 19.359
1000 WD Amsterdam

Maakt u hierbij gebruik van bijgaande antwoortenvelop.

Wilt u hieronder de naam van uw gemeente, uw naam en telefoonnummer invullen, zodat bij eventuele onduidelijkheden wij u kunnen raadplegen?

Naam gemeente

Uw naam

Telefoon

Wenst u het SBR-boek Scholen (deel 6 in de serie Beveiliging van gebouwen) als dank voor u medewerking te ontvangen? (Deze verschijnt tweede helft van 1990 en wordt u dan toegestuurd.)

- 0 ja
- 0 nee

Blok A - Openbaar Basisonderwijs

1. Hoeveel scholen met openbaar basisonderwijs staan er in uw gemeente?

0 ... scholen
0 geen (ga door naar blok B)

Peiljaar

0 1988
0 1989

2. Graag onderstaand schema zo volledig mogelijk invullen. Indien bepaalde gegevens niet te achterhalen zijn, dan onbekend aankruisen (dus altijd wat invullen!).

Type delict	Aantal	Schade	Schade specifiek
Vandalisme	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	0 buiten/rond schoolgebouw f 0 aan het schoolgebouw f 0 binnen het schoolgebouw f 0 onbekend
Inbraak	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	0 braakschade f 0 diefstalschade (buit) f 0 onbekend
Bekladding	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	
Totaal	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	

3. Welke gebouwonderdelen van scholen met openbaar basisonderwijs in uw gemeente ondervinden de meeste last van criminaliteit, in aantal en in schade?

Gebouwonderdeel	Aantal	Schade
Glas	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend
Dak	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend
Overig	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend

Blok B - Openbaar Voortgezet Onderwijs

1. Hoeveel scholen met openbaar voortgezet onderwijs staan er in uw gemeente?

0 ... scholen
0 geen (ga door naar blok C)

Peiljaar

0 1988
0 1989

2. Graag onderstaand schema zo volledig mogelijk invullen.
Indien bepaalde gegevens niet te achterhalen zijn, dan onbekend aankruisen (dus altijd wat invullen!).

Type delict	Aantal	Schade	Schade specifiek
Vandalisme	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	0 buiten/rond schoolgebouw f 0 aan het schoolgebouw f 0 binnen het schoolgebouw f 0 onbekend
Inbraak	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	0 braakschade f 0 diefstalschade (buit) f 0 onbekend
Bekladding	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	
Totaal	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	

3. Welke gebouwonderdelen van scholen met openbaar voortgezet onderwijs in uw gemeente ondervinden de meeste last van criminaliteit, in aantal en in schade?

Gebouw- onderdeel	Aantal	Schade
Glas	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend
Dak	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend
Overig	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend

Blok C - Bijzonder Basisonderwijs

1. Hoeveel scholen met bijzonder basisonderwijs staan er in uw gemeente?

0 ... scholen
0 geen (ga door naar blok D)

Peiljaar

0 1988
0 1989

2. Graag onderstaand schema zo volledig mogelijk invullen. Indien bepaalde gegevens niet te achterhalen zijn, dan onbekend aankruisen (dus altijd wat invullen!).

Type delict	Aantal	Schade	Schade specifiek
Vandalisme	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	0 buiten/rond schoolgebouw f 0 aan het schoolgebouw f 0 binnen het schoolgebouw f 0 onbekend
Inbraak	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	0 braakschade f 0 diefstalschade (buit) f 0 onbekend
Bekladding	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	
Totaal	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	

3. Welke gebouwonderdelen van scholen met bijzonder basisonderwijs in uw gemeente ondervinden de meeste last van criminaliteit, in aantal en in schade?

Gebouwonderdeel	Aantal	Schade
Glas	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend
Dak	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend
Overig	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend

Blok D - Bijzonder Voortgezet Onderwijs

1. Hoeveel scholen met bijzonder voortgezet onderwijs staan er in uw gemeente?

0 ... scholen
0 geen

Peiljaar

0 1988
0 1989

2. Graag onderstaand schema zo volledig mogelijk invullen. Indien bepaalde gegevens niet te achterhalen zijn, dan onbekend aankruisen (dus altijd wat invullen!).

Type delict	Aantal	Schade	Schade specifiek
Vandalisme	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	0 buiten/rond schoolgebouw f 0 aan het schoolgebouw f 0 binnen het schoolgebouw f 0 onbekend
Inbraak	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	0 braakschade f 0 diefstalschade (buit) f 0 onbekend
Bekladding	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	
Totaal	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	

3. Welke gebouwonderdelen van scholen met bijzonder voortgezet onderwijs in uw gemeente ondervinden de meeste last van criminaliteit, in aantal en in schade?

Gebouw-onderdeel	Aantal	Schade
Glas	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend
Dak	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend
Overig	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend

Dank u voor het invullen van de enquête!

Bijlage 2: Respons-gemeenten

De gegevens in dit onderzoek hebben betrekking op de gegevens uit de volgende 53 gemeenten:

Almere	Hardenberg	Sneek
Apeldoorn	Heerenveen	Soest
Arnhem	Hellevoetsluis	Tilburg
Bergen op Zoom	's Hertogenbosch	Uden
Boxtel	Hoogeloon	Utrecht
Breda	Huizen	Vlijmen
Coevorden	Krimpen a/d IJssel	Wageningen
Dalen	Leek	Wassenaar
Delft	Leiden	Weert
Delfzijl	Maarheeze	Weesp
Deventer	Maassluis	Westenschouwen
Dordrecht	Middelburg	Westervoort
Ede	Nieuwegein	Wijchen
Emmen	Ooststellingwerf	IJsselmonde
Enschede	Oss	Zoetermeer
Etten-leur	Rheden	Zwolle
Geldrop	Roosendaal	Zwijndrecht
Goes	Smilde	

Bijlage 3:

Keuze type onderwijs

Het onderwijs in Nederland bestaat uit drie niveaus.

Het eerste niveau omvat het basisonderwijs. Het basisonderwijs is per 1 augustus 1985 ingevoerd en vormt een integratie van het voormalige kleuteronderwijs en gewoon lager onderwijs.

Het tweede niveau is het voortgezet onderwijs. Onder dit type onderwijs valt het algemeen voortgezet onderwijs (gymnasium, atheneum, VWO, HAVO en midden-school), het lager beroepsonderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs.

Het derde niveau wordt ook wel hoger onderwijs genoemd. Hieronder vallen het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs.

Naast het basis-, voortgezet en hoger onderwijs kent Nederland ook nog het speciaal onderwijs. Dit type onderwijs vindt men terug op het eerste en tweede niveau. Op het eerste niveau spreekt men van speciaal onderwijs, en op het tweede niveau van voortgezet speciaal onderwijs. Het speciaal onderwijs is bedoeld voor kinderen voor wie overwegend vaststaat dat orthopedagogische en orthodidactische benadering noodzakelijk is.

Binnen het onderzoek is gekozen voor scholen in het basis- en voortgezet onderwijs om de volgende praktische redenen:

- het basis- en voortgezet onderwijs omvat bijna 91 % van het totaal aantal scholen in Nederland;
- het hoger onderwijs vormt met 113 scholen een te kleine categorie om afzonderlijk uitspraken over te doen;
- het speciaal onderwijs vindt men terug zowel in het basis- als in het voortgezet onderwijs. Om problemen met indelen te voorkomen (voor zover gemeenten niet beschikken over afzonderlijke schadegegevens voor het speciaal en voortgezet speciaal onderwijs) en om het de gegevensverstrekken instanties niet (nodeloos) ingewikkeld te maken met té ver doorgevoerde detaillering, is besloten om het speciaal onderwijs niet mee te nemen in het onderzoek.

Bijlage 4:

Cijfers naar type/soort onderwijs

Tabel 1: Gemiddeld aantal vernielingen per school naar type/soort onderwijs

Type/soort onderwijs	Aantal scholen	Aantal vernielingen	Gemiddeld
Openbaar basis	314	1931	6,15
Openbaar voortgezet	26	132	5,08
Bijzonder basis	393	1937	4,93
Bijzonder voortgezet	65	151	2,32
Totaal (ongewogen)	798	4151	5,20

Tabel 2: Gemiddeld aantal inbraken per school naar type/soort onderwijs

Type/soort onderwijs	Aantal scholen	Aantal inbraken	Gemiddeld
Openbaar basis	362	173	0,48
Openbaar voortgezet	25	4	0,16
Bijzonder basis	383	77	0,20
Bijzonder voortgezet	54	18	0,33
Totaal (ongewogen)	824	272	0,33

Tabel 3: Gemiddeld aantal bekladdingen per school naar type/soort onderwijs

Type/soort onderwijs	Aantal scholen	Aantal bekladdingen	Gemiddeld
Openbaar basis	286	281	0,98
Openbaar voortgezet	19	29	1,53
Bijzonder basis	382	256	0,67
Bijzonder voortgezet	53	39	0,74
Totaal (ongewogen)	740	605	0,82

Tabel 4: Gemiddelde schade vernieling naar type/soort onderwijs

Type/soort onderwijs	Aantal vernielingen	Schade	Gemiddelde schade
Openbaar basis	1891	f 674.597,-	f 357,-
Openbaar voortgezet	119	f 76.170,-	f 640,-
Bijzonder basis	1593	f 649.572,-	f 408,-
Bijzonder voortgezet	99	f 30.530,-	f 308,-
Totaal (ongewogen)	3702	f 1.430.869,-	f 387,-

Tabel 5: Gemiddelde schade inbraak naar type/soort onderwijs

Type/soort onderwijs	Aantal inbraken	Schade	Gemiddelde schade
Openbaar basis	101	f 114.621,-	f 1.135,-
Openbaar voortgezet	4	f 1.855,-	f 464,-
Bijzonder basis	75	f 156.847,-	f 2.091,-
Bijzonder voortgezet	16	f 22.384,-	f 1.399,-
Totaal (ongewogen)	196	f 295.707,-	f 1.509,-

Tabel 6: Gemiddelde schade bekladding naar type/soort onderwijs

Type/soort onderwijs	Aantal bekladdingen	Schade	Gemiddelde schade
Openbaar basis	219	f 89.236,-	f 407,-
Openbaar voortgezet	24	f 9.278,-	f 387,-
Bijzonder basis	198	f 57.476,-	f 290,-
Bijzonder voortgezet	30	f 11.327,-	f 378,-
Totaal (ongewogen)	471	f 167.317,-	f 355,-

Bijlage 5: Cijfers naar urbanisatiegraad

Voor de indeling van de gemeenten naar urbanisatiegraad is gebruik gemaakt van de categorisatie zoals het CBS die hanteert.
De 53 gemeenten zijn als volgt verdeeld:

2 x A1 t/m A4	(= plattelandsgemeenten)
15 x B1-B2	(= verstedelijkte plattelandsgemeenten)
10 x B3	(= forensengemeenten)
10 x C1-C2	(= plattelandssadjes en kleine steden)
10 x C3-C4	(= middelgrote steden 30.000-100.000 inwoners)
6 x C5	(= grote steden > 100.000 inwoners)

53

Omdat het aantal A1 t/m A4 gemeenten te klein is om afzonderlijke uitspraken over te doen, zijn deze toegevoegd aan de categorie B1-B2 gemeenten.
Over de 6-C5 gemeenten zouden, zeker gezien het relatief grote aantal scholen in die gemeenten, in principe wel afzonderlijke uitspraken mogelijk zijn. Echter, omdat het voor enkele van deze gemeenten onmogelijk bleek om alle gevraagde informatie aan te leveren, is om wille van de betrouwbaarheid besloten de C5 gemeenten toe te voegen aan de C3-C4 gemeenten.

Tabel 1: Gemiddeld aantal vernielingen per school naar urbanisatiegraad

Urbanisatiegraad	Aantal scholen	Aantal vernielingen	Gemiddeld
A1-A4 + B1-B2	218	800	3,67
B3	141	982	6,96
C1-C2	108	805	7,45
C3-C5	313	1637	5,23
Totaal (ongewogen)	780	4224	5,42

Tabel 2: Gemiddeld aantal inbraken per school naar urbanisatiegraad

Urbanisatiegraad	Aantal scholen	Aantal inbraken	Gemiddeld
A1-A4 + B1-B2	190	60	0,32
B3	68	40	0,59
C1-C2	134	37	0,28
C3-C5	417	98	0,23
Totaal (ongewogen)	809	235	0,29

Tabel 3: Gemiddeld aantal bekladdingen per school naar urbanisatiegraad

Urbanisatiegraad	Aantal scholen	Aantal bekladdingen	Gemiddeld
A1-A4 + B1-B2	207	96	0,46
B3	128	89	0,70
C1-C2	124	215	1,73
C3-C5	286	204	0,71
Totaal (ongewogen)	745	604	0,81

Tabel 4: Gemiddelde schade vernieling naar urbanisatiegraad

Urbanisatiegraad	Aantal vernielingen	Schade	Gemiddelde schade
A1-A4 + B1-B2	799	f 245.058,-	f 307,-
B3	982	f 396.002,-	f 376,-
C1-C2	689	f 226.531,-	f 329,-
C3-C5	1233	f 590.278,-	f 479,-
Totaal (ongewogen)	3703	f 1.457.869,-	f 394,-

Tabel 5: Gemiddelde schade inbraak naar urbanisatiegraad

Urbanisatiegraad	Aantal inbraken	Schade	Gemiddelde schade
A1-A4 + B1-B2	58	f 71.629,-	f 1.235,-
B3	11	f 4.698,-	f 427,-
C1-C2	36	f 33.199,-	f 922,-
C3-C5	96	f 186.860,-	f 1.946,-
Totaal (ongewogen)	201	f 296.386,-	f 1.475,-

Tabel 6: Gemiddelde schade bekladding naar urbanisatiegraad

Urbanisatiegraad	Aantal bekladdingen	Schade	Gemiddelde schade
A1-A4 + B1-B2	84	f 25.203,-	f 300,-
B3	67	f 24.162,-	f 361,-
C1-C2	198	f 67.822,-	f 343,-
C3-C5	122	f 50.131,-	f 411,-
Totaal (ongewogen)	471	f 167.318,-	f 355,-

Bijlage 6:

Cijfers naar landsdeel

Binnen het onderzoek zijn de volgende vier landsdelen onderscheiden:

- **Noord**, met de provincies Friesland, Groningen en Drenthe;
- **Oost**, met de provincies Overijssel, Gelderland en Flevoland;
- **Zuid**, met de provincies N-Brabant, Limburg en Zeeland;
- **West**, met de provincies N-Holland, Z-Holland en Utrecht.

Van de 53 gemeenten vallen er 10 onder het landsdeel Noord, 11 onder het landsdeel Oost, 17 onder het landsdeel Zuid en 15 onder het landsdeel West.

De provincies N-Brabant, Z-Holland en Gelderland zijn met respectievelijk 13, 10 en 7 gemeenten het sterkst vertegenwoordigd.

De provincie Limburg en Flevoland tellen elk slechts één gemeente.

Tabel 1: Gemiddeld aantal vernielingen per school naar landsdeel

Landsdeel	Aantal scholen	Aantal vernielingen	Gemiddeld
Noord	127	508	4,00
Oost	131	1046	7,98
Zuid	378	1384	3,66
West	173	1229	7,10
Totaal (ongewogen)	809	4167	5,15

Tabel 2: Gemiddeld aantal inbraken per school naar landsdeel

Landsdeel	Aantal scholen	Aantal inbraken	Gemiddeld
Noord	91	25	0,27
Oost	199	77	0,39
Zuid	317	58	0,18
West	224	111	0,50
Totaal (ongewogen)	831	271	0,32

Tabel 3: Gemiddeld aantal bekladdingen per school naar landsdeel

Landsdeel	Aantal scholen	Aantal bekladdingen	Gemiddeld
Noord	116	38	0,33
Oost	196	97	0,49
Zuid	280	275	0,98
West	157	189	1,20
Totaal (ongewogen)	749	599	0,80

Tabel 4: Gemiddelde schade vernieling naar landsdeel

Landsdeel	Aantal vernielingen	Schade	Gemiddelde schade
Noord	508	f 153.654,-	f 302,-
Oost	1041	f 302.118,-	f 290,-
Zuid	983	f 453.621,-	f 461,-
West	1170	f 521.476,-	f 446,-
Totaal (ongewogen)	3702	f 1.430.869,-	f 387,-

Tabel 5: Gemiddelde schade inbraak naar landsdeel

Landsdeel	Aantal inbraken	Schade	Gemiddelde schade
Noord	25	f 50.500,-	f 2.020,-
Oost	74	f 63.265,-	f 855,-
Zuid	56	f 68.274,-	f 1.219,-
West	41	f 111.368,-	f 2.716,-
Totaal (ongewogen)	196	f 293.407,-	f 1.497,-

Tabel 6: Gemiddelde schade bekladding naar landsdeel

Landsdeel	Aantal bekladdingen	Schade	Gemiddelde schade
Noord	28	f 11.094,-	f 397,-
Oost	97	f 30.106,-	f 310,-
Zuid	206	f 57.805,-	f 281,-
West	143	f 68.312,-	f 478,-
Totaal (ongewogen)	474	f 167.317,-	f 353,-

Bijlage 7:
Schade vernieling naar plaats (school)gebouw

Type/soort onderwijs	Aantal	Plaats					
		scholen abs.(fl)	%	Rond abs.(fl)	%	Aan abs.(fl)	In %
Openbaar basis	160	65.697	12	452.683	82	33.900	6
Openbaar voortgez.	348	11.200	12	68.565	71	16.348	17
Bijzonder basis	26	93.144	15	498.787	80	32.582	5
Bijzonder voortgez.	23	900	4	21.132	95	300	1
Totaal (ongewogen)	557	170.941	13	1.041.167	81	83.130	6

Bijlage 8:

Overzicht SBR-publikaties

- Nr. 160 Deel 1: eengezinswoningen, 1987, 117 pagina's.
- Nr. 170 Deel 2: meergezinswoningen, 1988, 129 pagina's.
- Nr. 180 Deel 3: winkels, 1988, 209 pagina's.
- Nr. 205 Deel 4: kantoren, 1989, 140 pagina's.
- Nr. 210 Deel 5: bedrijfsgebouwen/terreinen, 1990, 150 pagina's.
- Nr. 215 Deel 6: scholen, 1990, 176 pagina's.

Bijlage 1:

ENQUÊTE CRIMINALITEIT ONDER SCHOLEN

Amsterdam, 8 januari 1990

Geachte heer/mevrouw,

Reeds gedurende enkele jaren wordt door de Stichting Bouwresearch (SBR) gewerkt aan de produktie van een aantal criminaliteitspreventieve handleidingen ten behoeve van ontwerpers en beheerders van specifieke bouwtypen. Naast eerder verschenen handleidingen over eengezinswoningen, meergezinswoningen, winkels, kantoren en bedrijfsgebouwen/-terreinen wordt thans gewerkt aan een zesde handleiding die **schoolgebouwen** tot onderwerp heeft. Het Ministerie van Onderwijs fungeert in deze als mede opdrachtgever. Onderzoek en produktie van de handleiding zijn uitbesteed aan Bureau Criminaliteitspreventie van Dijk & van Someren BV.

Bij het vooronderzoek voor deze handleiding over de beveiliging van scholen is duidelijk geworden dat een representatief landelijk overzicht van de omvang, aard en schade van de criminaliteitsproblemen waar scholen mee te kampen hebben ontbreekt.

Om dit overzicht te krijgen roepen we uw hulp in. Gezien het doel van het onderzoek (landelijke inventarisatie), het gebruik van de resultaten (risico-analyse schoolgebouwen in de SBR handleiding) en de randvoorwaarden (korte tijdspanne) is besloten om, in overleg met - en met instemming van - het Netwerkbestuur, een globale en korte enquête te houden onder de bij het Netwerk aangesloten coördinatoren. Wellicht dat u hiervan reeds door het Netwerkbestuur op de hoogte bent gebracht.

Wij vragen u daarom vriendelijk de bijgesloten vragenlijst (op basis van uw kennis of na enig speurwerk) zo nauwkeurig mogelijk in te vullen.

Ter verduidelijking nog het volgende:

- alle vragen hebben betrekking op scholen;
- alle vragen hebben betrekking op uw gemeente;
- het peiljaar is 1989, maar mag, indien cijfers over '89 ontbreken of onvolledig zijn, ook 1988 zijn;
- met criminaliteit/delicten wordt bedoeld: vandalisme, inbraak en bekladding (dus geen brandstichting!).

Eventuele extra informatie, die voor dit onderzoek van belang kan zijn, is van harte welkom. Stuur u dus gerust kopieën mee van relevante stukken waarin gegevens te vinden zijn over bijvoorbeeld schade aan scholen.

Als dank voor uw inspanning zal u, indien u interesse heeft, te zijner tijd een SBR scholen beveiligingshandleiding toegezonden krijgen.

Heeft u nog vragen of zijn er onduidelijkheden, laat het ons dan weten: 020-257537/266970, vragen naar Han Bruinink of Paul van Soomeren.

Bij voorbaat dank.

Met vriendelijke groet,

Han Bruinink

Bijlage: 1 enquête criminaliteit onder scholen
1 extra verzoek: overzicht onderwijskundige hulpmiddelen

Blok A - Openbaar Basisonderwijs

1. Hoeveel scholen met openbaar basisonderwijs staan er in uw gemeente?

0 ... scholen
0 geen (ga door naar blok B)

Peiljaar

0 1988
0 1989

2. Graag onderstaand schema zo volledig mogelijk invullen. Indien bepaalde gegevens niet te achterhalen zijn, dan onbekend aankruisen (dus altijd wat invullen!).

Type delict	Aantal	Schade	Schade specifiek
Vernieling	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	0 buiten/rond schoolgebouw f 0 aan het schoolgebouw f 0 binnen het schoolgebouw f 0 onbekend
Inbraak	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	0 braakschade f 0 diefstalschade (buit) f 0 onbekend
Bekladding	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	
Totaal	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	

3. Welke gebouwonderdelen van scholen met openbaar basisonderwijs in uw gemeente ondervinden de meeste last van criminaliteit, in aantal en in schade?

Gebouwonderdeel	Aantal	Schade
Glas	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend
Dak	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend
Overig	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend

Blok B - Openbaar Voortgezet Onderwijs

1. Hoeveel scholen met openbaar voortgezet onderwijs staan er in uw gemeente?

0 ... scholen
0 geen (ga door naar blok C)

Peiljaar

0 1988
0 1989

2. Graag onderstaand schema zo volledig mogelijk invullen. Indien bepaalde gegevens niet te achterhalen zijn, dan onbekend aankruisen (dus altijd wat invullen!).

Type delict	Aantal	Schade	Schade specifiek
Vernieling	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	0 buiten/rond schoolgebouw f 0 aan het schoolgebouw f 0 binnen het schoolgebouw f 0 onbekend
Inbraak	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	0 braakschade f 0 diefstalschade (buit) f 0 onbekend
Bekladding	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	
Totaal	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	

3. Welke gebouwonderdelen van scholen met openbaar voortgezet onderwijs in uw gemeente ondervinden de meeste last van criminaliteit, in aantal en in schade?

Gebouw-onderdeel	Aantal	Schade
Glas	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend
Dak	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend
Overig	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend

Blok C - Bijzonder Basisonderwijs

1. Hoeveel scholen met bijzonder basisonderwijs staan er in uw gemeente?

0 ... scholen
0 geen (ga door naar blok D)

Peiljaar

0 1988
0 1989

2. Graag onderstaand schema zo volledig mogelijk invullen. Indien bepaalde gegevens niet te achterhalen zijn, dan onbekend aankruisen (dus altijd wat invullen!).

Type delict	Aantal	Schade	Schade specifiek
Vernieling	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	0 buiten/rond schoolgebouw f 0 aan het schoolgebouw f 0 binnen het schoolgebouw f 0 onbekend
Inbraak	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	0 braakschade f 0 diefstalschade (buit) f 0 onbekend
Bekladding	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	
Totaal	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	

3. Welke gebouwonderdelen van scholen met bijzonder basisonderwijs in uw gemeente ondervinden de meeste last van criminaliteit, in aantal en in schade?

Gebouwonderdeel	Aantal	Schade
Glas	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend
Dak	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend
Overig	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend

Blok D - Bijzonder Voortgezet Onderwijs

1. Hoeveel scholen met bijzonder voortgezet onderwijs staan er in uw gemeente?

0 ... scholen
0 geen

Peiljaar

0 1988
0 1989

2. Graag onderstaand schema zo volledig mogelijk invullen. Indien bepaalde gegevens niet te achterhalen zijn, dan onbekend aankruisen (dus altijd wat invullen!).

Type delict	Aantal	Schade	Schade specifiek
Vernieling	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	0 buiten/rond schoolgebouw f 0 aan het schoolgebouw f 0 binnen het schoolgebouw f 0 onbekend
Inbraak	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	0 braakschade f 0 diefstalschade (buit) f 0 onbekend
Bekladding	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	
Totaal	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend	

3. Welke gebouwonderdelen van scholen met bijzonder voortgezet onderwijs in uw gemeente ondervinden de meeste last van criminaliteit, in aantal en in schade?

Gebouw-onderdeel	Aantal	Schade
Glas	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend
Dak	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend
Overig	0 ... keer 0 onbekend	0 f 0 onbekend

Dank u voor het invullen van de enquête!